

1. Аксенов Ю.М. Многообразие представлений об экономическом потенциале коммерческой организации [Электронный ресурс] / Ю.М. Аксенов, С.Ю. Платошечкина. – Режим доступа : http://sciencebsea.narod.ru/2013/ekonom_2006_2/uskova_ekonom.htm
2. Арэф'єва О.В. Економічні засади формування потенціалу підприємства / О.В. Арэф'єва, Т.В. Харчук // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – № 7. – С. 71–76.
3. Бойченко М.В. Визначення економічного потенціалу антрацитових шахт у депресивних регіонах Донбасу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : 08.06.01 / М.В. Бойченко ; Національний гірничий університет Міністерства освіти і науки України. – Дніпропетровськ, 2013.
4. Бугай В.З. Теоретичні основи формування потенціалу підприємства / В.З. Бугай, А.В. Горбунова, Ю.В. Ключєва // Вісник Запорізького національного університету. – 2011. – № 1. – С. 27–33.
5. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посібник / Краснокутська Н.С. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 352 с.
6. Лапіна Є.В. Економічний потенціал підприємств промисловості: формування, оцінка, управління : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора екон. наук : 08.07.01 / Є.В. Лапіна ; Національний технічний університет “Харківський політехнічний інститут. – Х., 2006. – С. 9.
7. Ускова С.И. Экономический потенциал предприятия как основа предпринимательской деятельности [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.nsaem.ru/Science/Publications/Science_notes/Archive/.../2/363.pdf

Рецензія/Peer review : 30.11.2015 р.

Надрукована/Printed : 14.12.2015 р.
Рецензент: д.е.н. Войнаренко М.П.

УДК 65.01.001.8

М.С. ДЬЯКОВА

ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»

Н.В. МАРЧЕНКО

ОАО «Азовмаш», м. Маріуполь

АНАЛІЗ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

У статті проведено аналіз інноваційної діяльності промислових підприємств і розглянуто занепад галузі вагонобудування в Україні. Запропоновано вимоги, яких повинні дотримуватись керівники промислових підприємств під час розробки інноваційного продукту.

Ключові слова: інноваційна діяльність.

M. DYAKOVA

Pryazovskyi State Technical University

N. MARCHENKO

JSC Azovmash, Mariupol

INNOVATIVE DEYALNOSTI'S ANALYSIS AT THE INDUSTRIAL ENTERPRISES OF UKRAINE

In article the analysis of innovative activity of the industrial enterprises is carried out and decline of branch of car building in Ukraine is considered. Are offered which conditions heads of the industrial enterprises when developing an innovative product have to adhere. industrial the enterprises work in difficult conditions it is high competitiveness in the market and decreases in demand for production at present. Therefore the industrial enterprises which wish to remain in the market have to work on innovative production.

Keywords: innovation.

Постановка проблеми. Політичні інтереси держави повинні бути тісно пов'язані з економічними. ВВП в Україні навіть не досягає показників Сербії і Болгарії. Щорічна інфляція в країні майже 10%. Україна має великий державний борг, скорочення чисельності населення, відтік інтелектуального потенціалу, неефективне використання природних ресурсів і в додаток економічні проблеми. Внутрішній ринок України не розвинений і в зв'язку з політичною ситуацією багато промислових підприємств змушені скоротити виробництво, або й зовсім зупинити і скоротити штати. Також в Україні низька конкурентоспроможність. Інноваційна система знаходиться на низькому рівні. Криза в 2008–2009 рр. і криза 2013–2015 рр. показали негативність української економіки до різних коливань та неспроможність конкуренції на ринку попиту промислових підприємств. Як і в 2009 р. так і на сьогоднішній день в найбільш складній ситуації опинились промислові підприємства, а особливо машинобудівні. Отже, виходячи з вищевикладеного, проблемним залишається питання інноваційної складової діяльності промислових підприємств та питання підвищення конкурентоспроможності за рахунок інноваційної діяльності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми інноваційної діяльності постійно знаходяться в центрі уваги вчених та практиків. Серед перших дослідників економічних аспектів інноваційної діяльності можна назвати таких вчених, як О.Б. Бутнік–Сіверський, М.І. Туган-Барановський,

Н.Д. Кондратьев, П.А. О.П. Орлюк, Сорокін, Й. Шумпетер, А. Хоскінг, М. Вебера, Ф. Пуру та інші.

Мета дослідження полягає у дослідженні аналізу інноваційної діяльності на промислових підприємствах України.

Виклад основного матеріалу. На даний час актуальною проблемою промислових підприємств є падіння економіки. Для того, щоб підняти економіку промислових підприємств вони повинні бути конкурентоспроможні, а тому промислові підприємства України мають перенести свій погляд в сторону розробками інноваційних продуктів.

Авторами було проведено аналіз інноваційної діяльності промислових підприємств в Україні в 2014–2015 рр. На основі аналізу можна сказати, що падіння ВВП України в 2014 р. склало 6,8% у першому кварталі ВВП в Україні впало на 16,3% [1].

Обсяги промислового виробництва в Україні у квітні 2015 р. порівняно з квітнем 2014 р. знизилось на 21,7% проти 21,1% у березні 2014 р. Порівняно з березнем 2015 р. в квітні промислове виробництво знизилось на 2%. За підсумками січня-квітня 2015 р. індекс промислового виробництва зменшився на 21,5% [1].

А в грудні 2014 р. порівняно з груднем 2013 р. можна констатувати зниження на 17,9% проти 16,3% у попередньому місяці. Промислове виробництво в Україні у грудні 2014 р. до жовтня 2014 р. знизилось на 2,1% за січень-грудень 2014 р. до аналогічного періоду 2013 р. зниження стало 10,7%. Найнижчий показник падіння промислового виробництва був зафіксований у серпні, падіння досягло 21,4% [1].

Виробництво коксу знизилось у квітні порівняно з березнем 2014 р. на 7,7%. Виробництво хімічних речовин зменшилось за місяць на 11,2% (за рік скоротилося на 23,3%), металургійне виробництво за квітень зменшилось на 2,3% (за рік скоротилося на 12,8%), машинобудування за квітень зросло на 8% (за рік скоротилося на 18,9%) [1].

За 2015 р. загальний спад виробництва складе 13,5% – 14%. Порівняно з 2014 р. спад був на 10,8% [1].

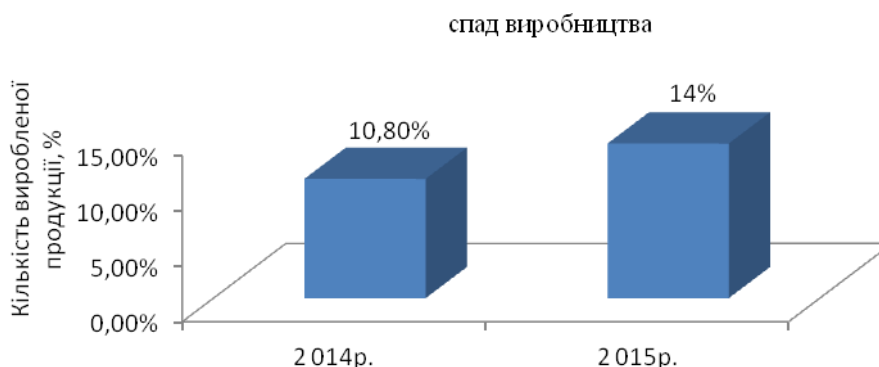

Рис. 1. Загальний спад виробництва промислових підприємств в Україні за 2015–2014 рр.

Найбільше падіння відбулося в тих галузях котрі знаходяться на Донбасі. Наприклад, значна частина активів добувної галузі перебуває на території, на даний момент непідконтрольній Україні. Так тут можна виділити вагонобудування, яке практично пішло в нуль (в 2013 р. середньо місячно вироблялося 2,1 тис. вагонів, а на початку 2015 р. приблизно 100 одиниць. Виробництво легкових автомобілів зменшилось на 87,4% за 8 місяців (з 23,1 тис. машин до 2,9 тис. авто). Таке падіння пояснюється обвалом внутрішнього попиту з боку СНД [1].

Різко впав інвестиційний попит на внутрішньому ринку промислових підприємств і це пов'язано з низьким рівнем інноваційної продукції, тобто продукція не є конкурентоспроможною на світовому ринку складає 0,05 – 0,1%. За період з 1991–2015 рр. в Україні відбувся відтік працівників в інноваційній сфері.

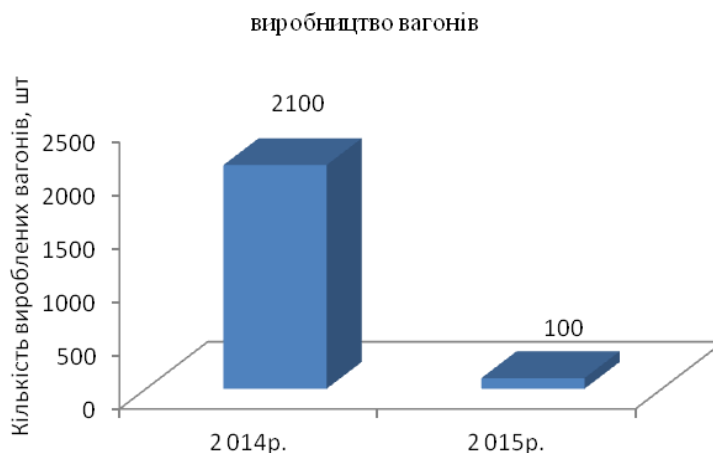

Рис. 2 - Загальний спад виробництва вантажних вагонів в Україні 2015–2014 рр.

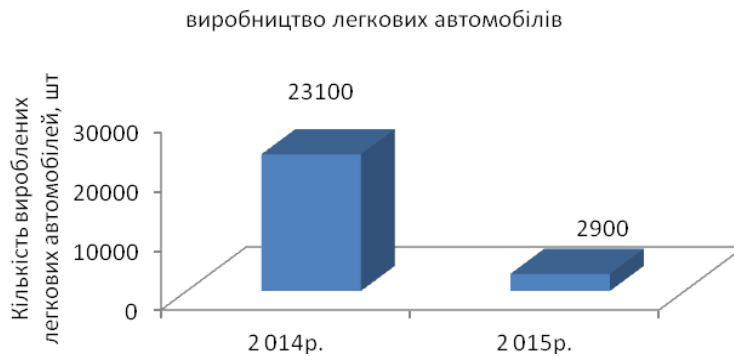

Рис. 3. Загальний спад виробництва легкових автомобілів в Україні 2014–2015рр.

В Україні інноваційний потенціал по регіонам використовується частково. Так регіони у яких середній рівень проблемності: м. Київ, Дніпропетровська, Харківська, Одеська. Запорізька, Львівська області. Регіони в яких високий рівень проблемності: Полтавська, Херсонська, Сумська, Черкаська, Чернігівська, Миколаївська, Кіровоградська, Вінницька, Івано-Франківська, Волинська. Регіони зовсім кризового стану Тернопільська, Закарпатська, рівненська, Хмельницька, Житомирська, київська області.

Раніше основним напрямком реформування промислових підприємств була зміна зовнішнього середовища, то тепер це реформування самого підприємства.

Якщо розглядати інноваційну інфраструктуру в Україні то вона недостатньо розвинена, оскільки не охоплює усі ланки інноваційного процесу. На даний момент відсутній механізм стимулювання і створення інноваційної продукції. Так у регіонах відсутні організаційні структури управління інноваціями, низька якість наданих послуг, нерівномірність розподілу інновацій по регіонам, недостатній рівень інформаційного забезпечення, проблема із залученням додаткових інвестицій, нерозвиненість фінансового ринку, недосконалість інституту захисту прав інтелектуальної власності.

У розвинених країнах світу конкурентна перевага досягається в основному за рахунок знань, творчих рішень і це приблизно від 67% до 97% .

Але основним забезпеченням інноваційного розвитку промислових підприємств займаються наукові та науково-дослідні інститути. Конкурентоспроможність українських промислових підприємств залежить від наукових розробок уже сьогодні.

Потреби ринку постійно знімаються, але використання нових технологій, їх впровадження мають стати основою для побудови ефективної та високотехнологічної економіки.

Авторами проведено більш детальний аналіз галузі вагонобудування. На даний момент саме інноваційні вагони можуть дати той імпульс розвитку операторського бізнесу, який необхідний ринку вантажних залізничних перевезень.

Внаслідок нестабільної політичної та економічної ситуації в Україні залізнична галузь перебуває у вкрай тяжкому фінансово-економічному стані.

За очікуваними даними, за 4 місяці 2015 р. перевезено 105,4 млн тонн вантажів, що менше аналогічного періоду 2014 р. на 23%. Обсяг вантажообігу становить 61, 7 млрд тонно-км, що на 14% менше 4 місяців 2014 р.

Вантажообіг в основному залежить від середньорічних темпів приросту української економіки та розвитку підприємства. За даними світового банку падіння ВВП країни у 2015 р. прогнозується на рівні 7,5%. Враховуючи, що залізничний транспорт є базовою галуззю економіки України та існує певна залежність обсягів перевезень від ВВП, а також беручи до уваги показники 2014 р. політичну та економічну ситуацію в країні, на 2015 р. прогнозується зниження обсягів перевезень на 13,9%.

Обсяг транзитних перевезень зменшено проти 4 місяців минулого року на 15,3% і склав 10,1 млн. тонн. Послугами залізниць, за оперативними даними, скористалося 136,3 млн. пасажирів, що менше минулорічного рівня на 3,2%.

Парк електровозів на мережі залізниць України зношений і потребує оновлення. Нормативний термін експлуатації відпрацював на 90% вантажних і пасажирських електровозів. ВАТ «КЗБЗ» може почати постачання вантажних електровозів, починаючи з 2017 р.

Інноваційними вважаються ті вагони, які за своїми технічними і експлуатаційними параметрами істотно перевершують існуючі аналоги на візках моделі 18-100. Ключовими критеріями інноваційності є збільшена вантажопідйомність і міжремонтний пробіг.

Ще однією дуже важливою формою стимулювання попиту на вантажні вагони є отримання знижки на залізничний тариф при експлуатації вагонів.

Для споживача це дає можливість перевозити більше вантажів з меншими витратами. Термін служби таких вагонів у середньому на 10 років більше, ніж у звичайних, що дозволяє власнику генерувати додатковий прибуток від експлуатації вагонів. За підсумками початку 2014 р. на частку інноваційних вагонів припадає близько 15% від загального обсягу випуску вантажних вагонів на просторі 1520.

ВАТ «КЗБЗ» в 2014 р. скоротив свою частку на ринку вантажних вагонів СНД до 4,07% (проти 6,18% – до 2013 р.).

У зв'язку з цим частка на українському ринку вагонів зростає з 22% до більш ніж 40%. Але в Росії

теж у 2014 р. був скорочений випуск вантажних вагонів на 9,2% до 54,5 одиниць. Це при тому, що сумарна потужність всіх вагонобудівних підприємств Росії досягає 95 тис. одиниць в рік. Раніше експорт в РФ був приблизно 40 тис. одиниць за рік.

За даними Укрзалізниці в Україні в середньому за добу проходить 31–32 тис. вантажних вагонів, які належать власникам з РФ, що складає 30% від робочого парку вагонів України. За 2014 р. російські вагони перевезли по українській території 68,8 млн тонн вантажів – 18% від усього обсягу. Присутність на ринку дешевих іноземних вагонів, стало однією з причин зростання простоїв вітчизняного рухомого складу та відсутності попиту на нові вантажні вагони.

85% вітчизняних вагонів відправлялися ще 2013 р. у РФ. За січень–квітень 2015 р. за даними Держслужби статистики, в Україні було вироблено 339 вагонів, а в квітні тільки 98 вагонів, що на 26,3% менше ніж у березні 2015 року і майже на 84% менше з квітня 2014 р. За 2014 р. в Україні було вироблено 6 тис. вагонів, а в 2013 р. – більш 25 тис. вагонів. У травні 2015р. випуск склав менше 100 од. На ВАТ «КВБЗ» за січень – травень 2015 р. знизилося виробництво вантажних вагонів на 82,9% порівняно з 2014 р.

Висновок. Так для того щоб інновації стали невід’ємним компонентом конкурентоспроможності підприємства дослідники пропонують дотримуватись таких вимог:

- Керівництво підприємства в перше чергу повинно визначити інноваційну стратегію та планувати інноваційний портфель підприємства.
- Інновації повинні відповідати стратегії підприємства.
- Необхідно позбавитись тих співробітників які виступають проти нових ідей. Особливо керуючий апарат підприємства.
- Необхідно корегувати систему винагород, щоб управляти інноваційними ідеями і створювати правильну поведінку.

Погіршення економічного стану підприємства породжує стимул до створення інноваційного продукту. Так підприємства котрі знаходяться в кризовому стані, власникам краще інвестувати в інновації ніж інвестувати у стару продукцію та старі технології.

Промислові підприємства працюють у надзвичайно складних умовах: висока конкурентоспроможність на ринку, зниження попиту на продукцію. Так підприємства котрі прагнуть залишатись стабільними, повинні займатись інноваційною діяльністю, але про стимулювання співробітників котрі займаються інноваційною діяльністю власники забувають, тому що намагаються врятувати власні кошти.

Література

1. Державна служба статистики України [Електроний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Рецензія/Peer review : 16.11.2015 р.

Надрукована/Printed : 14.12.2015 р.

Рецензент: д.е.н. Ковальчук С.В.

УДК 338

Т.С. ЛИТВИНЕНКО, В.В. ЛУК'ЯНОВА

Хмельницький національний університет

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ КОНТРОЛІНГУ ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ У ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

У статті розкрито економічну сутність контролінгу як складової частини управління витратами на підприємстві. Розглянуто основні концепції, принципи та функції системи контролінгу. Запропоновано основні підходи до організації контролінгу, впровадження яких на вітчизняних підприємствах призведе до суттєвого підвищення ефективності роботи системи менеджменту як окремої структурної одиниці, а також забезпечення фінансової міцності в цілому.

Ключові слова: контролінг, концепції контролінгу, принципи контролінгу, аутсорсинг, косорсинг.

T.S. LYTVYENKO, V.V. LUKYZNOVA

Khmelnitsky National University

ECONOMIC ESSENCE OF CONTROLLING AND OPPORTUNITIES OF ITS APPLICATION IN THE COST MANAGEMENT AT DOMESTIC ENTERPRISES

The article reveals economic essence of controlling as part of cost management in the enterprise. The basic concepts, principles and functions of controlling. The basic approaches to controlling their implementation in domestic enterprises will lead to a substantial increase in the efficiency of the system management as a separate structural unit and to ensure the financial strength of the company.

Keywords: controlling, controlling concepts, principles controlling, outsourcing, cosourcing.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. В умовах ринкової економіки, що характеризується зростаючою конкуренцією,